ZÁKLADNÍ BITMAPOVÁ GRAFIKA

Vnímání jasu a barev

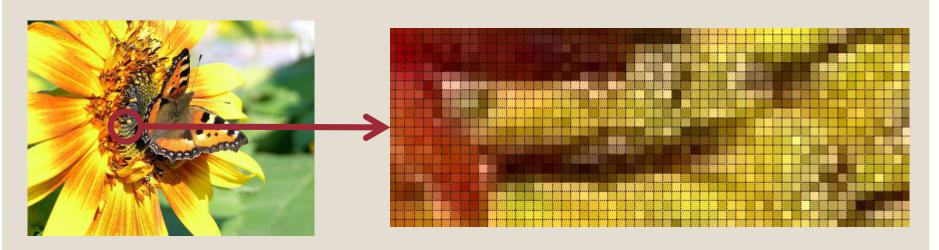
Barevné modely

Užívání rastrových obrázků

Manipulace s obrazem

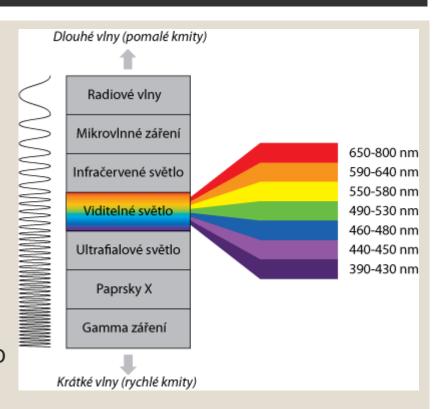
BITMAPOVÁ GRAFIKA

- Bitmapová (rastrová grafika)
 - Obrázek složen z 2D matice diskrétních pixelů
 - Pixel = Picture Element = obrazový element
 - Pixel nese informaci o barevné hodnotě
 - Může se měnit v čase => video
 - Informace kódována na fixní počet bitů

SVĚTLO

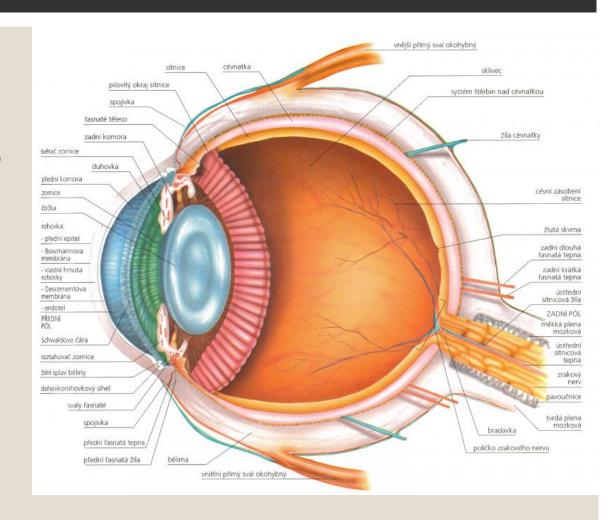
- Viditelné světlo = oblast, na kterou je lidské oko citlivé
- Monochromatické světlo
 - Fotony jen jednoho typu → jen jedna vlnová délka
 - Např. 540 nm
 - Zdroj nelze prakticky vyrobit
- Achromatické světlo
 - Fotony různého typu, ale ve světle stejný počet od každého
 - Bílé světlo = 390 800 nm
- Polychromatické světlo
 - Fotony různých typů i počtů

SVĚTLO

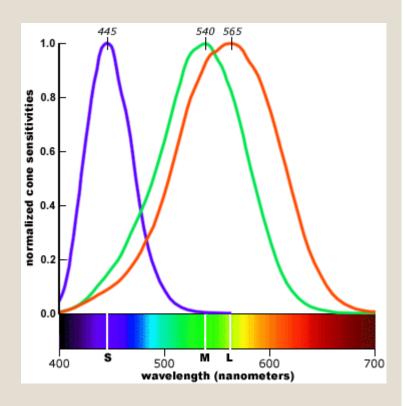
- Fotony dopadají do oka (resp. na senzory zařízení)
 - Mohou pocházet buď přímo ze světelných zdrojů nebo jsou odraženy od objektů
 - Dochází k vizuálnímu vjemu

- Sítnice (retina)
 - V zadní části oka
 - Tvořena buňkami citlivých na světlo
 - Propojena zrakovým nervem přímo s mozkem
 - Tři typy buněk:
 - Tyčinky
 - Čípky
 - ipRGC

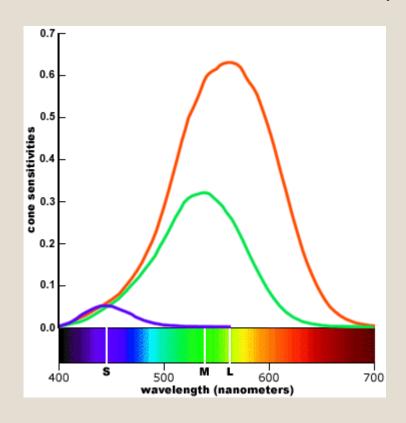

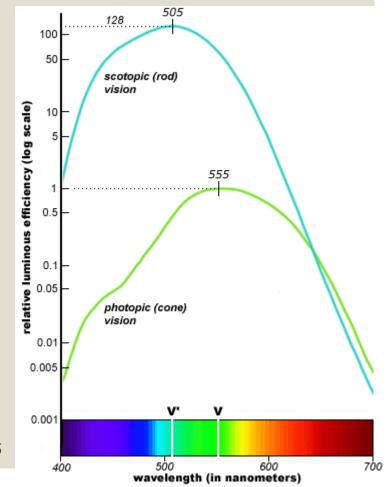
- Tyčinky
 - Extrémní citlivost
 - Podráždění již při 1 fotonu
 - Citlivost klesá s množstvím fotonů
 - Nejcitlivější na světlo modrozelené (cca 505 nm)
 - Přesná hodnota vlnové délky individuální
 - Různé hodnoty v literatuře
 - Dlouhá setrvačnost
 - "Noční vidění"

- Čípky
 - Malá citlivost
 - Podráždění až při stovkách fotonů
 - "Denní vidění"
 - Relativně krátká setrvačnost
 - Tři typy čípků: L, S, M
 - Každý citlivý na jinou vlnovou délku
 - Rozmístěny nerovnoměrně
 - Počty odlišné

Normalizovaná citlivost čípků a tyčinek

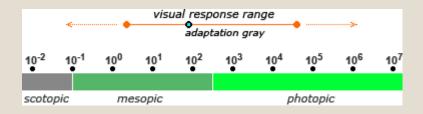
- Jas = skalární veličina
 - Určuje, za se nám předmět jeví tmavší nebo světlejší
 - Dán zejména počtem fotonů
 - Ovlivněn vlnovou délkou
 - Modrá 100W žárovka se nám jeví tmavší než bílá
 - Žlutá se jeví světlejší než modrá

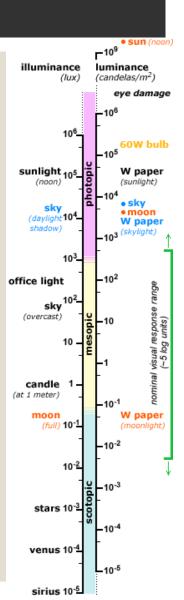

- Lidské oko dokáže vnímat hodnoty jasu od tisícin po tisíce $Cd \cdot m^{-2}$
 - Celkem asi 9-14 řádů
 - V daném prostředí asi 5 řádů
 - Tj. v jeden okamžik naráz
 - Adaptace na prostředí

Řád	Hodnota	Objekt
10-6	1 μcd/m ²	Práh viditelnosti
$10^{-4} - 10^{-3}$	$400 \ \mu cd/m^2 - 1 \ mcd/m^2$	Noční obloha
10 ⁰	$0.5 - 2 \text{ cd/m}^2$	Osvícená silnice
10 ¹	25 cd/m ²	Scéna při západu / východu slunce
10 ²	700 cd/m ²	Scéna ve dne, kdy je zataženo

KIV/UPG 2014/2015

Řád	Hodnota	Objekt
10 ³	2 kcd/m ² 5 kcd/m ²	Obloha s mraky Scéna za plného slunečního svitu
104	5-15 kcd/m ² 75 kcd/m ²	Zářivka Sodíková výbojka
10 ⁵	130 kcd/m ²	Mléčná 60W klasická žárovka
106	7 Mcd/m ²	Průhledná žárovka
10 ⁹	1.6 Gcd/m ²	Slunce v poledne

KIV/UPG 2014/2015

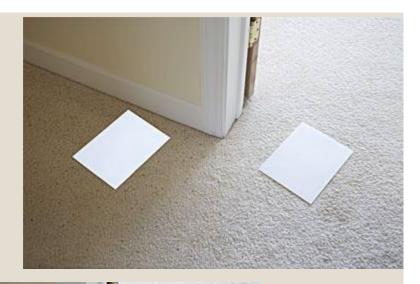
- Současná zařízení (LCD, tiskárny, ...) však produkují hodnoty jasu jen velmi omezené
 - 2-3 řády v oblasti pokojového osvětlení ("indoor")
 - Starší LCD monitor 0.5 až 250-300 $Cd \cdot m^{-2}$
 - LCD TV až 300-600 *Cd* · *m*⁻²
 - Plasma až 1000 $Cd \cdot m^{-2}$
 - Výtisk z tiskárny cca 1 50 $Cd \cdot m^{-2}$
 - Při pokojovém osvětlení
- Kontrast = poměr mezi nejsvětlejší a nejtmavší hodnotou, kterou zařízení zvládne

Důsledek:

- "Černou" a "bílou" vnímáme na různých zařízeních nebo v různých prostředí různě
- Jas (I) není vnímán lineárně
 - Vnímaný jas $L = I^{0.4}$
- Důsledek:
 - Dvě tmavé plošky s rozdílem jasu 9 $Cd \cdot m^{-2}$ vnímány v pokojovém světle jako zcela odlišné, zatímco při denním světle jako téměř stejné

Jas vnímán v kontextu okolí

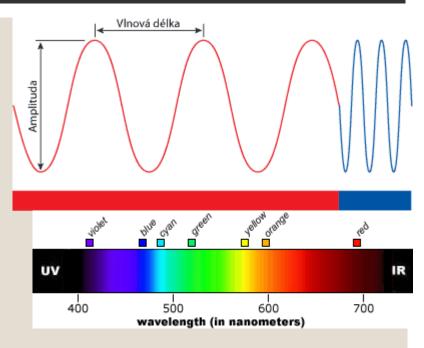

BARVA A JEJÍ VNÍMÁNÍ

- Fotony různé vlnové délky vnímány jako různě barevné
- Výsledná vnímaná barva složena mozkem podle toho, jak podráždění jednotlivých typů čípků

BARVA A JEJÍ VNÍMÁNÍ

Barva vnímána v závislosti na kontextu

BARVA A JEJÍ JAS

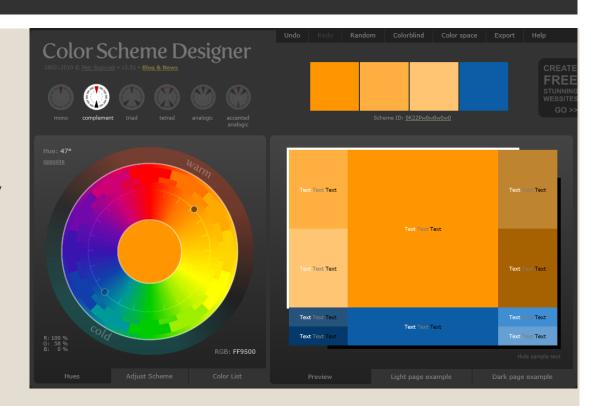
- Relativní podráždění čípků: hodnoty L, M, S
- Vnímaný jas B = L+M+S
- Vnímaná barevnost C = (L/B, M/B, S/B)
- Příklad

 Důsledek: lidské oko je podstatně citlivější na jas než na barevnost

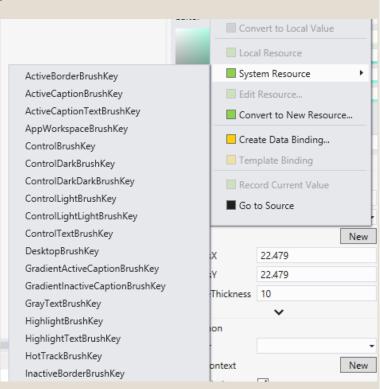
VOLBA BAREV V APLIKACI

- Barevné prvky aplikace musí ladit
 - Volba teplých vs. studených barev
 - Rozlišitelnost barev
 - Barvoslepí (cca 15%)
 - Menší únava očí

VOLBA BAREV V APLIKACI

- Barvy nesmí být přepálené
 - Zejména u aplikací, které jsou užívány několik hodin denně
 - Záleží rovněž na okolním osvětlení
- Obecné pravidlo:
 - Neexperimentovat
 - Vhodné užívat tlumené barvy
 - Skoro neutrální
- Menší aplikace by neměly mít každá jiný vzhled
 - Vhodné užívat systémové barvy

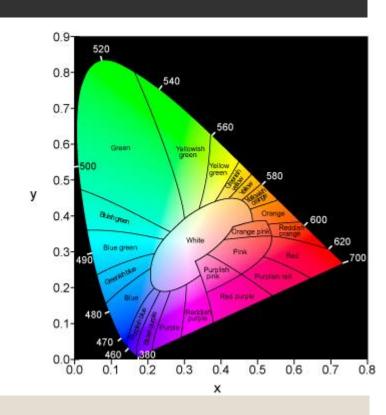
POČÍTAČOVÁ GRAFIKA

- Cílem modelování reálného světa
 - Fotorealistické vs. nefotorealistické
- Úkoly:
 - Reprezentovat barvu (jas a barevnost) ve vhodné digitální podobě
 - Podoba se liší dle požadavků na věrnost reprezentace
 - Zobrazit model (obrázek) na výstupním zařízení
 - LCD obrazovka, plasma, tiskárna, ...
 - Zachytit reálný svět vstupním zařízením
 - Digitální fotoaparát, kamera, skener, ...
 - Snaha minimalizovat zkreslení dané konstrukčním omezením vstupních a výstupních zařízení

REPREZENTACE BARVY

CIE xy

- Standardizovaný matematický model barevného prostoru
- Libovolný barevný odstín popsatelný dvojicí reálných čísel x, y
 - Vyjadřuje směs různých vlnových délek
- Používá se pro definování alternativních (praktičtějších) reprezentací barvy

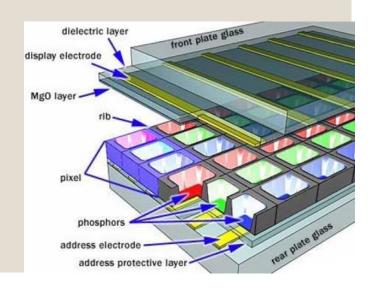

- Obrazovka složena ze zobrazovacích elementů
 - Vyzařují světlo
- Ideální obrazovka
 - 1 element může vysílat (emitovat) fotony o libovolné vlnové délce (dle požadavku)
 - 1 pixel zobrazitelný jediným zobrazovacím elementem
 - Rychlost emitování fotonů lze velmi dobře řídit
 - Libovolný jasový rozsah
 - Fyzikálně obtížně realizovatelné
 - Laditelný barvivový laser

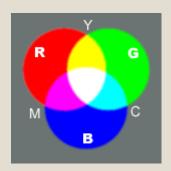
- Fyzikálně realizovatelná obrazovka
 - Jeden pixel zobrazován prostřednictvím více zobrazovacích elementů
 - Element emituje fotony o jedné vlnové délce
 - Je třeba "nekonečně mnoho" zobrazovacích elementů
 - Konstrukčně nerealizovatelné

- Reálná obrazovka současnosti
 - Pixel zobrazován prostřednictvím několika málo zobrazovacích elementů
 - Realističnost zobrazení závisí na:
 - volbě typů zobrazovacích elementů, tj. jaké vlnové délky mají fotony, které zobrazovací elementy emitují
 - rozložení zobrazovacích elementů různého typu
 - schopnosti zobrazovacích elementů emitovat různě velké množství fotonů za jednotku času
 - Jasový rozsah

- Experimentálně zjištěno, že pro napodobení většiny reálných barev postačí červený (R), zelený (G) a modrý (B) zobrazovací element
- Počet fotonů, který má zobrazovací element emitovat za jednotku času, tj. jeho aktivita určena relativně na intervalu 0.0 – 1.0

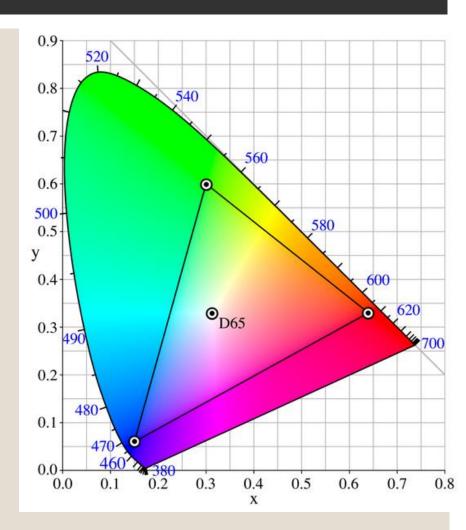

- Barvu objektu (pixelu) lze tedy definovat jednoduše trojicí čísel (r, g, b)
 - \bullet (1, 1, 1) = 1*(R) + 1*(G) + 1*(B) = bílá
 - (0, 0, 0) = černá
 - Obecná barva = r*(R) + g*(G) + b*(B)
 - Jedná se o tzv. RGB barevný prostor
 - Masivně rozšířená reprezentace barvy

Problém:

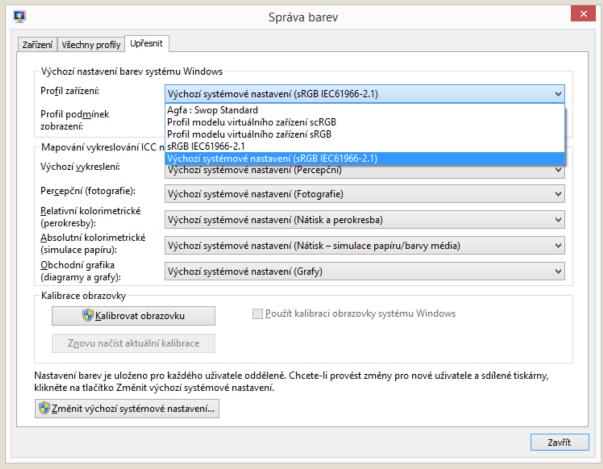
- R, G, B nejsou monochromatická světla
- Převažující vlnová délka se liší dle výrobce
- "Čistota" základních barev bývá odlišná

- Nepříjemné důsledky:
 - Stejná barva (r, g, b) vypadá na různých zobrazovacích zařízeních zcela odlišně
 - Např. zelený (0, 1, 0) text na starém monitoru je relativně OK, ale na novém může "pálit" do očí
- Částečným řešením je zavedení standardizovaného teoretického barevného systému RGB_{teorie}
 - Základní barvy přesně nadefinovány
 - Nutně nemusí být v praxi realizovatelné

- Barva vyjádřena jako $(r, g, b)_{teorie}$
- Pro zobrazení $(r, g, b)_{teorie}$ aplikace provede:
 - Transformaci $(r, g, b)_{teorie}$ na $(r, g, b)_{displej}$
 - Zašle zobrazovacímu zařízení (r, g, b)_{displej}
- Transformace musí zajistit, aby zobrazená barva odpovídala požadované
 - Je nutné znát charakteristiku systému RGB_{teorie}
 - Popsáno v tzv. ICC (barevném) profilu systému
 - Je nutné znát charakteristiku zobrazovacího zařízení
 - Popsáno v ICC profilu zařízení

- Správa barev
 - Windows 8.1

- Transformace prováděna typicky automaticky grafickou knihovnou
 - Postačí specifikovat ICC profil barevného systému, ve kterém barvu reprezentujeme

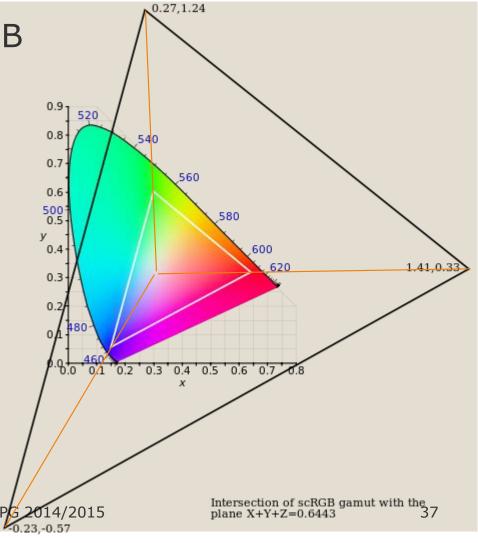
```
ICC_Profile ip = ICC_Profile.getInstance( ColorSpace.CS_sRGB );
ICC_ColorSpace ics = new ICC_ColorSpace( ip );
ColorConvertOp cco = new ColorConvertOp( ics, null );
BufferedImage result = cco.filter( sourceImage, null );
```

Problémy:

- Barva popsatelná v teoretickém RGB systému nemusí být na daném zařízení reprodukovatelná
- Většina aplikací se ICC profilem nezabývá
 - Dochází ke zkreslení barvy
 - Tím větší, čím RGB_{teorie} se liší od RGB_{displej}
 - Předpokládá se, že RGB_{teorie} = sRGB
- sRGB = standardizovaný barevný systém
 - Základní barvy odpovídají "průměrným" základním barvám v zobrazovacích zařízeních
 - sRGB je podobný CRT RGB_{displej}
 - Přílišná omezenost na moderních zařízeních

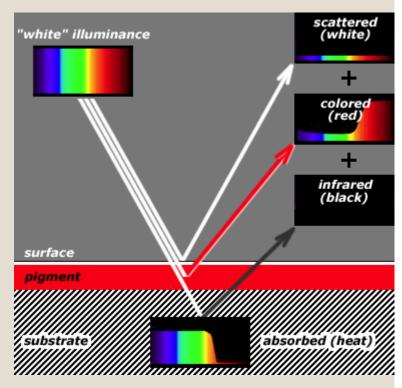
Barevný systém scRGB

- Microsoft + HP
- Definice vlnových délek a bílého bodu totožná s sRGB
- Hodnoty r, g, b nejsou omezeny na rozsah
 0.0 - 1.0, ale na rozsah
 cca -0.5 - 7.5
- Bohatší barvy
- Windows Vista+
- Podpora ve WPF

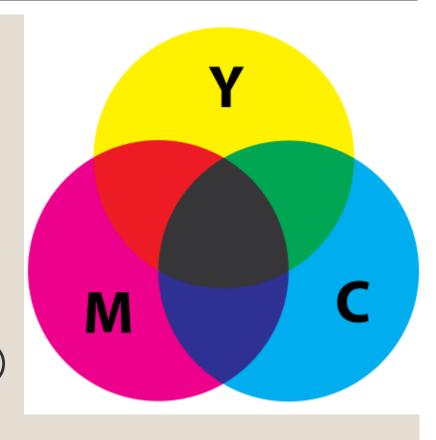
TISKÁRNY

- Zcela odlišný přístup
 - Papír je bílý => potřebujeme modifikovat množství odraženého světla
 - Potřebujeme doplněk k RGB
- Barviva CMY
 - C (cyan, azurová)
 - Pohltí zcela R
 - M (magenta, purpurová)
 - Pohltí zcela G
 - Y (yellow, žlutá)
 - Pohltí zcela B

TISKÁRNY

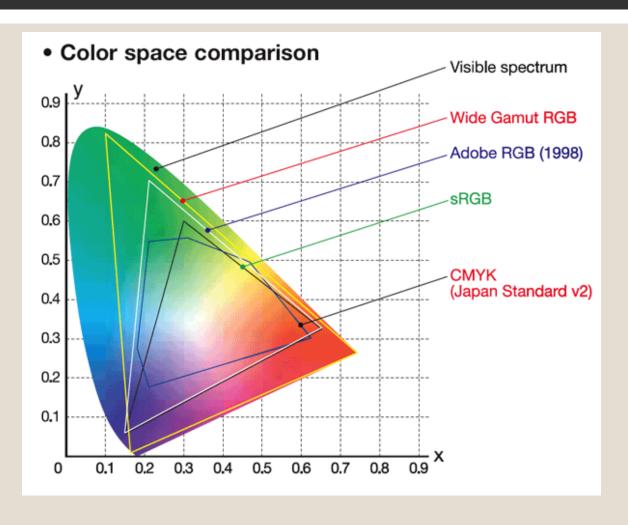
- Problémy:
 - CMY barviva nejsou čistá
 - Smíšení nedokonalé
 - Vjem bude záviset na osvětlení
- Nepříjemný důsledek:
 - Nelze namíchat černou
 - 100/100/100 = hnědočerná
- Řešení: přidání černé (K)

TISKÁRNY

- Barvu objektu (pixelu) lze tedy reprezentovat trojicí (resp. čtveřicí) čísel (c, m, y, k)
 - Jedná se o tzv. CMY(K) barevný prostor
 - \bullet (0, 0, 0, 1) = černá
 - \bullet (0, 0, 0, 0) = bílá

- Barva v počítači nemůže být reprezentována jedním univerzálním způsobem
- Barevný systém = způsob reprezentace barvy
 - Má svůj gamut = prostor barev věrně reprezentovatelných barevným systémem
- Gamuty různých barevných systémů mohou být velmi odlišné
 - Např. sRGB a standardizovaný CMY(K)
- Důsledek: "hezký obrázek" na monitoru může po vytištění vypadat příšerně

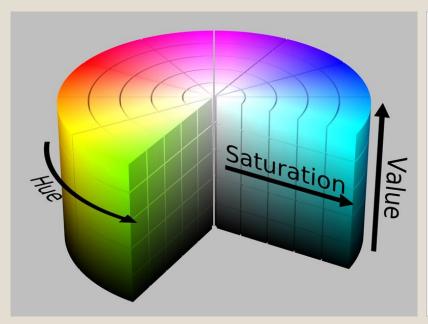
- Barvu reprezentovanou v jednom barevném systému lze převést do jiného
 - ICC profily
 - Může dojít ke ztrátě
- Často používané barevné systémy:
 - RGB, zejména pak sRGB (resp. scRGB)
 - CMY(K), zejména pak Fogra CMYK
 - HSV resp. HSL
 - YCbCr, YCoCg, CIE Lab

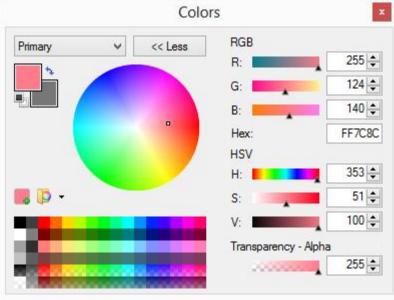
- Barevný systém RGB
 - Používán zobrazovacími i vstupními zařízeními
 - Nativně užíván v bitmapových obrázcích
 - V nekomprimované podobě
 - Hojně rozšířený
 - zejména sRGB
 - Problém: specifikace barvy není intuitivní

- Barevný systém CMY(K)
 - Používá se pro tiskové účely
 - DTP aplikace
- Barevný systém HSV
 - Barva reprezentována trojicí Hue, Saturation a Value
 - Hue = odstín barvy (0 360 stupňů)
 - Saturation = sytost (0 1)
 - Value = jas (0 1)
 - Jednodušší na zadání
 - Problematické pro analýzu barvy
 - H zatíženo velkou chybou pro skoro neutrální barvy

- Snadné řešení přechodů (gradient)
 - Např. výška terénu kódována barvou

- Grafické knihovny obvykle podporují specifikaci barvy jak zadáním RGB složek, tak zadání HSV složek
- Barevné systémy YCbCr, YCoCg, CIE Lab
 - Jasová složka separována (Y, L)
 - Lze využít pro převod obrázku na šedotónový
 - Barevnost ve zbývajících složkách
 - Systémy se liší způsobem, jak stanoveno
 - Výhodné pro kompresní účely
 - Využívá citlivosti oka na jas

DIGITALIZACE BARVY

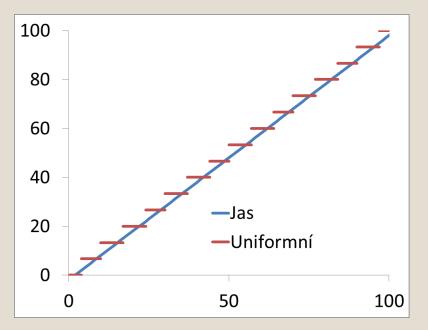
- Vstupní zařízení obsahují senzory fotocitlivé na nějaké "základní" barvy
 - Nejčastěji opět R, G, B
 - Aktivita senzoru úměrná počtu fotonů
 - Hodnoty jasu mimo jasový rozsah zařízení zkreslené

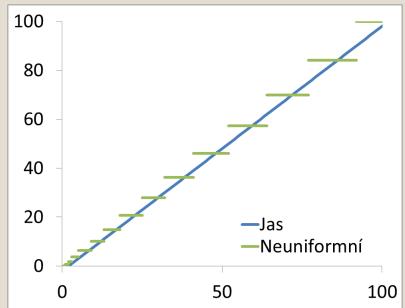
DIGITALIZACE BARVY

- Diskretizace jasového rozsahu:
 - Jedná se o proces tzv. kvantizace
 - Jasový rozsah rozdělen na m reprezentativních úrovní
 - Skutečná jasová hodnota zaokrouhlena na hodnotu nejbližší úrovně
- Uniformní diskretizace
 - Nejjednodušší
 - Nebere v úvahu lidské vnímání

DIGITALIZACE JASOVÉ HODNOTY

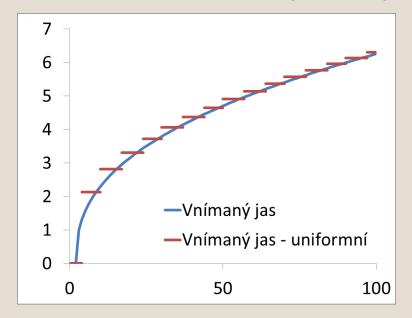
- Neuniformní diskretizace
 - Jasová hodnota podrobena gama korekci $L = I^{0.4}$
 - Ukládám L namísto I
 - Kvantifikace uniformní v jasovém rozsahu L

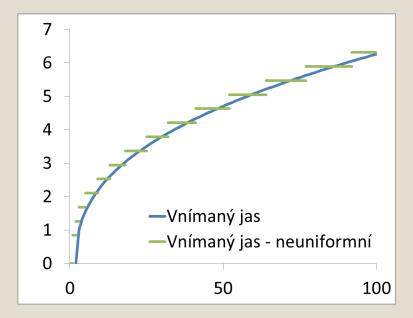

DIGITALIZACE JASOVÉ HODNOTY

- Neuniformní diskretizace
 - "Skutečnou" hodnotu lze určit z kódované jako $I=L^{2.5}$
 - Prováděno automaticky většinou běžných zařízení
 - Vede na menší chybu reprezentace obrazu

- Hodnoty barevných komponent nutno uložit v nějakém podporovaném formátu
 - Omezená přesnost
 - Dochází ke ztrátě
- Desetinné datové typy
 - Fixní desetinná čárka
 - Aplikačně závislé
 - Plovoucí desetinná čárka
 - Výhradně IEEE float
 - Hodnoty obvykle v rozsahu 0.0 1.0 nebo alternativně 0.0 – 255.0 (maximální aktivace)
 - Např. grafické subsystémy OpenGL, DirectX, ...

- Celočíselné datové typy
 - Použité ve většině případů
 - Omezenější přesnost
 - Úspornější
 - Fixní počet bitů
 - Určuje číselný rozsah
 - Hodnota barevné komponenta specifikována absolutně v rámci možného číselného rozsahu
 - Maximum = požadavek na maximální intenzitu

- 8 bitů (byte)
 - Rozsah 0-255
 - 256 různých hodnot
 - Např. v případě RGB umožňuje realizovat 256*256*256 (= 16.7 miliónu) různých barev
 - Jedná se o tzv. True-Color
 - 24 bitů na pixel (resp. 32 bitů pokud užíváme 8bitů na zadefinování poloprůhlednosti, tzv. alfa kanál)
 - Nejrozšířenější
 - Postačuje pro většinu aplikací
 - Nativní pro všechny grafické knihovny
 - Barva se specifikuje trojicí celých čísel (0-255)
 - Užívá např. formát PNG

var mySRgbColor = Color.FromArgb(255, 0, 0, 255);

- Menší počet bitů se dnes používá již jen ve speciálních případech
- Bitová mapa
 - 1 bit => 2 možné úrovně
 - Černobílý obrázek
 - "Raw" předloha pro tisk
- 4 bity
 - 16 úrovní
 - Prehistorické
 - 1/2 bytu
 - Dobře se čte

- High-Color
 - RGB barva uložena na 2 byty
 - Pixel se snadno přečte
 - Dvě možnosti:
 - 1 bit volný (resp. použit na rozlišení průhledný / neprůhledný) + 5 bitů pro každou barevnou komponentů
 - 32*32*32 = 32768 barev
 - 5 bitů pro R a B, 6 bitů pro G
 - Lidské oko nejcitlivější na G
 Celkem 65536 barev (64K)
 - Požívá se dnes např. při přenosu obsahu obrazovky vzdálené plochy v případě pomalého připojení

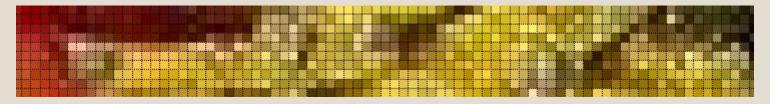
scRGB

- Hodnota x∈(-0.5 cca 7.5) uložena na 16 bitech jako 8192*x + 4096
- 48 bitů na pixel (resp. 64 použijeme-li 16 bitů pro zadefinování průhlednosti)
 - Lze realizovat $2^{16}*2^{16}*2^{16}$ = cca $2.8*10^{14}$ různých barev
 - Mnohé však mimo viditelné spektrum
- Nativně podporováno od Windows 7
- Podporuje např. grafická knihovna WPF
 - Zadává se jako reálné číslo (float)

```
var myScRgbColor = Color.FromScRgb(1, 0, 0, 1);
```

- -12, 14 nebo 16 bitů
 - 4096, 16384 nebo 65536 úrovní
 - Obvykle ukládáno na 2 byty
 - Nejvyšší bity se nepoužijí
 - Používá se např. ve filmovém průmyslu
 - "raw" výstup z digitálního fotoaparátu má 14 bitů
 - typicky
 - Často používáno v medicínských obrázcích
 - Jen jedna barevná komponenta
 - Pseudo-barva

- Matice pixelů MxN
- Interně jednorozměrné pole
 - Pro přístup k pixelu [i, j] nutno spočítat index
- Barva v pixelu uložena přímo nebo nepřímo
- Přímé uložení
 - Hodnoty komponent uloženy za sebou v poli
 - Pořadí (pro stejný barevný model) se může lišit
 - Např. RGB nebo BGR
 - Naprostá většina dnes používaných formátů

- Nepřímé uložení
 - Hodnota pixelu v poli je index do tabulky barev
 - Tabulka barev = tzv. paleta
 - Vhodné pro obrázky s malým počtem unikátních barev
 - Používá např. GIF, ale také takto se obarvují medicínská a jiná vědecká data
 - Nejčastěji 256 nebo 4096 unikátních barev + 8bitový nebo 12bitový index

- Mnoho bitmapových formátů či grafických knihoven z důvodu urychlení požaduje, aby 1. pixel i-tého řádku začínal vždy na začátku nějakého bytu
 - Často též na adrese zarovnané na 32 bitů
- Důsledek:
 - Za posledním pixelem i-tého řádku může být v poli několik nevyužitých bitů
 - A to dokonce i v případě 24bitového True-Color

- Grafické knihovny obvykle bitmapový obraz reprezentují nějakou třídou
- Obsahuje metody pro
 - vytvoření nového obrazu MxN pixelů
 - V požadovaném způsobu zápisu pixelů
 - * čtení a zápis barvy (obvykle v RGB) pixelu [i, j]
 - POMALÉ!
 - přístup k poli pixelů pro čtení i zápis

- Grafické knihovny dále poskytují metody pro
 - Načtení obrazu z nějakého bitmapového formátu
 - Obvykle podporován: BMP, GIF, PNG, TGA, JPEG
 - Uložení obrazu do nějakého bitmapového formátu
 - Vykreslení obrazu na grafický kontext
 - V zadaném měřítku

- Bitmapový obrázek = třída BufferedImage
 - java.awt.image

Tento příklad je neefektivní!!! Zejména v některých grafických knihovnách. Takhle to nedělejte ©

Lepší řešení

```
int w = m_image.getWidth();
int red = Color.red.getRGB();
int[] rgbArray = new int[w];
for (int x = 0; x < w; x++) {
   rgbArray[x] = red;
}
int h = m_image.getHeight();
for (int y = 0; y < h; y++) {
   m_image.setRGB(0, y, w, 1, rgbArray, 0, w);
}</pre>
```

```
Načtení a uložení obrazu: třída ImageIO
  javax.imageio
  BufferedImage img = ImageIO.read(new File("obrazek.png"));
  try {
      File outputfile = new File("saved.png");
      ImageIO.write(img, "png", outputfile);
  } catch (IOException e) {
```

- Zobrazení obrazu: metoda drawImage
 - Poměr 1:1 nebo jiné měřítko
 - Rychlá lineární interpolace

- Lepší (bikubická) interpolace
 - Pomalejší, ale defekty nejsou tak vidět

KONEC

Příště: Pokročilá bitmapová grafika